

Rok 2021 a dnešek: marné čekání na nové dotace

Brno 17. ledna 2022 – České firmy, obce a další organizace měly loni začít čerpat finance z balíku více než 700 miliard korun evropských dotací – ale nedočkaly se. Zpoždění přitom může ohrozit čerpání fondů EU určených pro Česko, například na investice do digitalizace, inovací nebo zlepšení životního prostředí. Kde se stala chyba?

V uplynulém roce 2021 řada potenciálních žadatelů marně čekala na vyhlášení prvních soutěží o evropské dotace z **nového programovacího období (2021–2027)**. Přitom jejich brzké spuštění slibovali politici i příslušná ministerstva. České republice tak vzhledem k ročnímu zpoždění hrozí, že ve vymezeném čase nestihne vyčerpat alokované evropské finanční zdroje, například ze **strukturálních fondů**. Negativní vliv může mít dle Ministerstva financí ČR též aktuální **rozpočtové provizorium, jež představuje významné omezení možnosti vyhlášovat nové dotační tituly**. To se ukázalo už nyní v pátek 14. ledna 2022 při oznámeném odložení spuštění soutěže na dotační program GAMA 2.

Vyhlížený Národní plán obnovy

Jedním z nových zdrojů dotací očekávaných od loňska, kde se může problém se zpožděním především projevit, je tzv. **Národní plán obnovy (NPO)**. Jeho prostředky jsou určeny zejména na ozdravení evropských ekonomik po pandemii covidu-19. Na přípravu a vyhlášení dotačních výzev z NPO je proto vyhrazeno relativně krátké období od roku 2021 do 2023. Česká republika má na tento účel vyčleněno od Evropské komise zhruba **180 miliard korun**. Dalších cca 11 miliard má do celkového rozpočtu NPO dofinancovat Česká republika ze státního rozpočtu. Je tedy evidentní, že **ztráta jedné třetiny času vymezeného na rozdělení finančních prostředků do přihlášených projektů může představovat značný problém**.

První významné dotační výzvy z NPO měly být vyhlášeny na podzim, v roce 2021 však nakonec nebyla otevřena žádná. Dne 16. prosince 2021 na svém webu **Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) oznámilo, že úvodní výzvy z Národního plánu obnovy, jež měly být v jeho gesci spuštěny na podzim, se odkládají**. Údajně budou vyhlášeny v lednu 2022. Jde o výzvy Fotovoltaické systémy, Cirkulární řešení v podnicích, Úspory vody v podnicích a Elektromobilita pro podnikatele. Jejich odložení úředníci zdůvodnili nutným vyjasněním některých otázek v čerpání s Evropskou komisí. Brzy se tedy ukáže, zda bude alespoň lednový termín dodržen.

Jak šel čas

Problém, o němž nyní politická reprezentace veřejně mluví méně, než by odpovídalo jeho závažnosti, potvrzuje také Milan Sedláček, předseda představenstva společnosti RENARDS, která se zabývá komplexním dotačním poradenstvím: „*Pro firmy a další subjekty potřebující k podpoře svého rozvoje dotační podporu bylo zklamáním, že se ani koncem roku 2021 nedočkaly slibovaného a stále odkládaného vyhlášení očekávaných dotačních výzev, ať už jde o programy NPO, nebo TREND. Roční zpoždění navíc ohrožuje reálnost vyčerpání dojednaných evropských dotací a jejich tak potřebné využití pro ozdravení a opětovné nastartování české ekonomiky.*“

Ohrožena tak může být realizace mnoha projektů, jejichž cílem je například zvýšení energetické soběstačnosti, snížení zátěže na životní prostředí, podpora modernizace technologií a digitalizace ve firmách či vzniku firemních inovací a spoluprací firem s výzkumnými institucemi. **Komplikuje se též dosažení jednoho z hlavních cílů, a to zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti české, potažmo evropské ekonomiky.**

„Hlavní chybou je, že dosud není připravena implementace ani Národního plánu obnovy, ani strukturálních fondů, a to hlavně ve formální oblasti, jako je příprava dokumentace, implementační prostředí či schválení celkových indikátorů. Pro nápravu je nutné urychleně dokončit schvalovací procesy s Evropskou komisí, dohodnout kontrolní indikátory a vyhlásit projektové výzvy,“ prohlásil pro portál DOTACE.EU prezident Asociace výzkumných organizací Libor Kraus. *„Jsme v období, kdy potřebujeme co nejrychleji nastartovat ekonomiku. Čím dříve podpoříme aplikaci nových výrobků a služeb u našich podniků, tím významněji posílíme jejich konkurenceschopnost. Vyspělé státy vynakládají na oblast výzkumu, vývoje a inovací 3–4 % HDP, v České republice to nejsou ani 2 %.“*

Kdo tahá za kratší konec

Vina za zpoždění je jak na straně minulé vlády ČR, tak na straně orgánů EU. Nepřispěly k tomu ani pokračující pandemie covidu-19 nebo polemika o střetu zájmů bývalého premiéra Babiše. Evropský parlament a Rada EU ratifikovaly příslušnou legislativu teprve loni v červnu. A česká vláda takzvanou Dohodu o partnerství pro programové období 2021–2027, klíčový dokument potřebný před čerpáním fondů EU, schválila až na konci září. Původní český návrh na obsah Národního plánu obnovy byl pro změnu opožděn z důvodu nenaplnění požadavku EU v určení 37 % z požadovaných financí na ochranu klimatu. Musel být tedy ještě před odevzdáním do Bruselu přepracován.

„Důležité oblasti NPO, jako zelená energetika, digitalizace, školství, výzkum, vývoj, inovace a další, stále čekají na rozhodnutí o spuštění. Navíc standardní operační programy mají také výrazné zpoždění. Firmy kvůli tomu oddalují kvalitní dávno připravené projekty, ať už například v oblasti obnovitelných zdrojů energie nebo třeba projekty na úspory vody,“ uvedl v prosincovém rozhovoru zveřejněném na webu SPČR Bohuslav Čížek, ředitel Sekce hospodářské politiky Svazu průmyslu a dopravy ČR.

Nečekaný škrť

Vedle realizace potřebných investic může být ohrožen také rozvoj inovativnosti firem a zlepšování výsledků aplikovaného výzkumu. Minulá vláda ČR hlasitě deklarovala podporu výzkumu a vývoje. Některé skutky však byly v rozporu s těmito deklaracemi i slavnostně vyhlášenými oficiálními dokumenty, jako je například Inovační strategie ČR 2019–2030, propagovaná pod značkou „Czech Republic: The Country for the Future“. České inovační firmy počítaly s Národním plánem obnovy coby významným zdrojem financování podpory průmyslového výzkumu a vývoje. **Jenže čeští úředníci z návrhu NPO v tichosti vyškrtli 4,65 miliardy korun.** Výsledkem bylo, že výzva na dotační program TREND, podprogram 1 – „Technologičtí lídři“, plánovaná na září, náhle neměla zajištěný zdroj financování dotací, a byla proto odložena na prosinec 2021. Co uniklo ze zřetele médií a na co upozornil portál DOTACE.EU; přesně v den avizovaného vyhlášení výzvy – tedy 22. prosince 2021, bylo náhle a velmi stručně oznámeno další odložení, tentokrát na neurčito. Došlo k tomu z rozhodnutí gestora programu – Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO) – bez bližšího zdůvodnění, jež nebylo doplněno ani na žádost portálu.

„Přitom právě program TREND, zaměřený na podporu výzkumně-vývojových projektů, byl silně očekáván mezi inovačně orientovanými firmami i jejich projektovými partnery z řad univerzit a výzkumných institucí. To ilustruje už fakt, že v předloňské výzvě programu TREND byl zájem žadatelů sedminásobný oproti financím, jež byly k dispozici. Podle výsledků průzkumu Svazu průmyslu a dopravy ČR z května loňského roku celkem 47 % firem motivuje k investicím do výzkumu a vývoje právě veřejná podpora. Přitom 9 % firem by tyto investice bez veřejné podpory nerealizovalo. Proto jsou právě pro tyto typy projektů dotace nezbytné, vzhledem ke zvýšeným technologickým a tržním rizikům spojeným s inovacemi,“ zmiňuje Milan Sedláček z RENARDS.

Co na to české firmy?

Bolestivě vnímají propad v dostupnosti dotací také společnosti sdružené v Asociaci výzkumných organizací (AVO). „Za poslední čtyři roky se objem veřejných finančních prostředků pro aplikovaný výzkum snížil cca o 40 %. Dorovnání dotací, které byly kráceny v programech TAČR, bylo přislíbeno formou čerpání z NPO. Ovšem odtud byly nakonec vyškrtнутy. Výsledkem je další propad prostředků pro aplikovaný výzkum – v roce 2021 nebyla totiž vyhlášena soutěž TREND pro technologické lídry ani soutěže v programech EUREKA a EUROSTARS na MŠMT,“ sdělil prezident AVO Libor Kraus.

Bohuslav Čížek ze Svazu průmyslu a dopravy ČR v této souvislosti již v prosinci uvedl: „Stávající situace vysoké nejistoty, neustálého odkládání slibovaných výzev či nestability financování do budoucna podpoře aplikovaného výzkumu rozhodně nepomáhá a neodpovídá plnění deklarovaných cílů České republiky.“

Částečnou záchranou dotační podpory českého aplikovaného výzkumu a vývoje byly v roce 2021 mimořádně vyhlášené poslední výzvy z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK), konkrétně programy Aplikace a Inovace. „A také od roku 2020 dosud běžící výzva Inovační vouchery a loňské vyhlášení 4. veřejné soutěže TREND, zaměřené na nováčky v čerpání dotací. Zde byl ovšem tak značný nepoměr počtu zájemců oproti připravenému balíku financí, že se dostalo jen na necelých 12 procent žadatelů,“ upřesňuje Milan Sedláček a doplňuje: „V prosinci pak byla vyhlášena druhá veřejná soutěž programu Národní centra kompetence pro výzkumná konsorcia, kde jsou hlavními žadateli univerzity a další výzkumné instituce. Na dotační podporu pro aktuálně chystané výzkumně-vývojové projekty firem však český průmysl zatím jen čeká. Politické reprezentaci i vrcholovým úředníkům příslušných ministerstev je současně určitě známo, že opožděná realizace inovačních projektů může mít negativní vliv na tržní uplatnění výzkumných výsledků. Pokrok se nezastaví a inovativní firmy z celého světa se předhánějí ve vývoji, patentování i následném boji o zákazníka; je to hra o čas.“

V souvislosti s očekávanými dotacemi v novém programovacím období byl loni odborníky na dotace připraven a spuštěn portál DOTACE.EU, jehož cílem je umožnit potenciálním žadatelům rychle, jednoduše a přehledně získávat informace o dostupných dotacích. Následující týdny a měsíce tak ukážou, kdy bude portál moci svým návštěvníkům nabídnout **aktuálně dostupné dotační výzvy** pro celé plánované spektrum investičních, ekologických, výzkumných a dalších rozvojových záměrů firem, obcí i dalších typů žadatelů.

Tým Dotace.eu

tiskove@dotace.eu